

Interview

Ny direktør på Dansk Jødisk Museum: Historien er den historie, vi fortæller

”Allerede da jeg så jobopslaget, virkede det virkelig som et museum, der havde både visioner og ambitioner – og som gerne vil have en stemme i samfundsdebatten,” siger Janus Møller Jensen, der glæder sig til at være direktør for Dansk Jødisk Museum fra den 1. august.

Janus Møller Jensen

- Født i 1974. Kommende direktør for Dansk Jødisk Museum. Han er uddannet historiker fra Københavns Universitet og fik sin ph.d.-grad i korstogenes historie ved Syddansk Universitet i Odense i 2005. Her fik han efterfølgende ansættelse som forsker, inden han i 2009 blev leder i museumsverdenen først som afdelingsleder på Nyborg Slot/Østfyns Museer og siden som direktør på Koldinghus.
- I 2006 blev han tildelt prisen Ung Eliteforsker og har blandt andet siddet i bestyrelsen for Museums and Castles around the Baltic Sea. Han har skrevet adskillige bøger og artikler, senest var han medforfatter på bogen ”Da danskerne fik Dannebrog”. Hans kommende bog ”Korstoget til Grønland. Kampen om Arktis i middelalderen og renæssancen 1400-1523” forventes at udkomme til januar.
Han bor i Nyborg sammen med sin hustru Mathilde og deres tilsammen fire børn i alderen 10 til 15 år.

Historiker Janus Møller Jensen er blevet udpeget som ny direktør for Dansk Jødisk Museum. Stillingen vil han gerne bruge til at give museet en mere markant stemme i samfundsdebatten.

Det var Robin Hood, der ramte noget i den kommende direktør for Dansk Jødisk Museum Janus Møller Jensen, så han siden har været bidt af historien.

”Jeg kan huske, at vi i skolefritidsordningen så en gammel smalfilmsversion af Robin Hood, hvor filmen ender med, at Richard Løvehjerte kommer hjem fra et korstog, og derfra var jeg vild med riddere, som jeg ville vide alt om,” siger Janus Møller Jensen, som allerede dengang begyndte at stave sig igennem stadigt sværere bøger om

riddere og korstog, inden han som voksen også kom til at forske i området som eliteforsker på Syddansk Universitet.

Siden har han været museumsleder af to forskellige gamle danske kongeborge – Nyborg Slot og Koldinghus. På Nyborg Slot satte han som afdelingsleder for Østfynske Museer det gamle kongeslot på danmarkskortet igen, så museumsgæster og danske medier pludselig huskede, at det var herfra magtens centrum lå – ikke alene i Danmark, men i hele Norden. Dronning Margrete I udarbejdede nemlig dokumentet for Kalmar-unionen mellem Danmark, Sverige og Norge på Nyborg Slot. Og med en stor og rost udstilling om Reformationen fik Janus Møller Jensen også vist, at Nyborg Slot dannede rammen om Danmarks overgang fra katolicisme til protestantisme.

Som lidt af en museums-konge fik han også skabt heftig debat om Nyborg Slot i fremtiden, da det blev besluttet at udbygge museet med en ny moderne museumsbygning. I december 2018 blev han så i stedet ansat som direktør for Koldinghus, som også engang var magtens centrum herhjemme. Men her blev hans regeringstid kort.

"Det var bare ikke noget godt match," som han siger med samme formulering som sin daværende bestyrelse, så der blev han kun i ni måneder, inden han fik en fratrædelsesordning sidste sommer.

Det sidste år har han blandt andet brugt på at skrive en stor bog "Korstoget til Grønland". Men inde i hans stue i Nyborg ligger nu et bjerg af bøger om et helt andet emne. For efter sommerferien sætter han sig i direktørstolen på Det Jødiske Museum i København, så nu skal han lige have læst op på de sidste 3000 års jødiske historie, når han skifter Richard Løvehjerte ud med Daniel i løvekulen og andre eksilhistorier fra Bibelen og de seneste par tusind års historie, hvor jøderne altid har spillet en central rolle som både store begavelser og syndebukke.

"Det er tankevækkende, at store protestantiske skikkelser som Luther og Grundtvig begge skrev så aggressivt imod jøder," siger historiker Janus Møller Jensen og fortsætter, "det er ikke for at hænge hverken Grundtvig eller Luther ud. Men det er en af mine personlige kæpheste, at man altid skal føre en debat fra et oplyst grundlag."

Selvom danske jøder aldrig har udgjort nogen stor minoritet i Danmark opgjort i antallet af borgere, har en række af Danmarks største forfattere, forlæggere,

videnskabsmænd og politikere været jøder som forlæggeren Gerhard Bonnier, kunstsamlere Heinrich Hirschsprung og fysikeren Niels Bohr til filminstruktøren Susanne Bier, oboisten Henrik Goldschmidt eller kunstneren Tal R i dag.

”Jeg kan ikke selv prale af et decideret personligt forhold til jødedommen. Jeg har hverken nogen jøder i familien eller i den nærmeste omgangskreds, men jeg har beskæftiget mig rigtig meget med religiøse minoriteter i kraft af mit historiske virke, hvor jeg gennem mange år har arbejdet med synet på de andre – især i forbindelse med korstogene, som har været mit forskningsfelt,” siger Janus Møller Jensen og tilføjer:

Fjendekærlighed har rødder i jøders trældom

”De fleste kender nok til korsriddernes kamp mod muslimske minoriteter, men antisemitismen trivedes desværre også allerede i middelalderen og renæssancen. Jøder har en særlig rolle i kristendommens historie som dem, der slog Jesus ihjel. Det har præget synet på jøder i snart 2000 år. Jesus var jo i øvrigt også selv jøde. Men det glemmer man hurtigt. Og det er ikke til at forstå, at vi ikke ville have jøder i Danmark før 1620’erne, hvor jøderne endelig blev inviteret til landet,” siger historikeren og lader blikket glide ud over markerne med vilde blomster i alle former og farver, der grænser op til hans have lidt uden for Nyborg.

”Det er tankevækkende, at store protestantiske skikkelser som Luther og Grundtvig begge skrev så aggressivt imod jøder. Grundtvig skrev for eksempel til den jødiske forfatter Meir Goldschmidt, at jøder aldrig kunne blive rigtig danske, for de tilhørte en anden race. Uden at sige at Grundtvig på nogen måde var skyld i nazismen, kan den tanke jo alligevel ses som en foregribelse af, hvad der skete i 1900-tallet. Og så sent som i 1999 gen-udgav Tidehverv Luthers smædeskift ’Mod tyrken og jøden’, som om man bare kunne læse alt om den sag der,” siger historikeren og slår ud med armen.

”Det er ikke for at hænge hverken Grundtvig eller Luther ud. Men det er en af mine personlige kæpheste, at man altid skal føre en debat fra et oplyst grundlag. Og både Luther og Grundtvig havde skyggesider, selvom hele den danske folkekirke jo nærmest er bygget op om de to, som faktisk også begge hyldede korstogene for kampen om den gode tro. Især Luther kunne være meget krigerisk og ønske at slå dem ihjel, han ikke kunne lide. Men det er, som om man er villig til at tilgive ham hvad som helst, fordi det, han skrev, jo var skrevet i en anden tid. Opgøret med den katolske kirke var sikkert nødvendigt, og han skrev sikkert sundt, rigtigt og godt om

mange ting, men så har han også bare skrevet meget, som virkelig er hadefuldt og ondsksfuldt, så det hele var ikke lutter from næstekærlighed.”

Antisemitismen er nu igen vågnet mange steder i Europa, hvor jøder bliver udsat for alt fra hærværk mod butikker og gravpladser til decideret terror:

”I dag trives antisemitisme jo ikke mindst i visse muslimske miljøer, og det er blevet et dagligt problem for jøder i visse sociale boligområder med mange muslimer, og det skal vi turde tale åbent om. Men antisemitisme findes i mange forskellige former og grader. Der er for eksempel stor forskel på at hade alle jøder og på blot være legitimt kritisk over for Israels bosættelsespolitik. Og som museum skal vi nuancere og oplyse, så vi sikrer, at debatten foregår på et oplyst grundlag,” siger han.

Synet på jøder er præget af gamle konspirationsteorier

Den nye sikkerhedssituation for danske jøder mærker man dog også på Janus Møller Jensens kommende ar-bejdsplads, der ligesom Københavns Synagoge har andet end gængse museumsvagter. Synet af en politibil ved jødiske kulturhuse er blevet dagligdag siden terrorangrebene i København i 2015. Og Anden Verdenskrig er ikke længere væk, end den også stadig påvirker Janus Møller Jensen:

”Min hustru og jeg har lige været i Buchenwald for at se koncentrationslejren. Begge vores morfædre var i politiet, og begge var modstandsfolk under krigen. Min morfar gik under jorden, mens min hustrus morfar blev interneret en periode i koncentrationslejren i Buchenwald. Og de rædsler, som holocaust repræsenterer, hvor jøder blev sendt til udryddelseslejre, optager mig meget. Det onde i mennesket– hvor kommer det egentlig fra? Det, synes jeg, er et spændende og vigtigt emne at tage op for et museum. Kan det ske igen? Og hvordan kan et museum som Dansk Jødisk Museum være med til at rejse debatten om det i en tid, hvor jøder igen bliver for-fulgt med blandt andet hærværk mod jødiske gravpladser. Man må aldrig glemme historien, men man skal også huske, at historien er den historie, vi fortæller.”

Selv mener han, at Dansk Jødisk Museum er et godt sted at fortælle historier ud fra. Både Nyborg Slot og Koldinghus havde historiske perioder med stor indflydelse, men jødernes historie og Bibelens virkningshistorie er i virkeligheden en langt større historie, som han siger.

"I hele mit virke synes jeg, at jeg har arbejdet med at levendegøre og aktualisere kulturarven, og det er der også god mulighed for her," siger han og smiler hemmelighedsfuldt.

Templet var pulsslaget i det jødiske folks selvforståelse

For det er endnu for tidligt at fortælle, hvordan han vil vende museet endnu mere ud mod verden.

"Det ligger jo også i selve navnet, at Dansk Jødisk Museum ikke kun er et jødisk museum, men også et dansk museum, der vil være en del af samfundet med en smuk symbolsk placering mellem Christiansborg og Det Kongelige Bibliotek. Og allerede da jeg så jobopslaget, virkede det virkelig som et museum, der havde både visioner og ambitioner – og som gerne vil have en stemme i samfundsdebatten. Det var også derfor, at jeg ikke blev på universitetet i sin tid. For nok elsker jeg at sidde og nørde med tykke bøger, men det er formidlingen af stof-fet, jeg virkelig elsker. Som barn blev jeg jo selv opslugt af historien gennem en Robin Hood-film, og jeg har selv brugt interessen for "Ringenes Herre" til at åbne middelalderen for et større publikum. Det syntes nogle var poppet, men for mig drejer det sig om at trække flere ind i samtalen og historien. Og det glæder jeg mig til at fortsætte med på Dansk Jødisk Museum," siger Janus Møller Jensen

Sakset fra Nyheder fra Kristeligt Dagblads kulturredaktion 04.06.2020.

På Dansk-Jødisk museums

hjemmeside www.jewmus.dk findes der i højre side et "stikord", der hedder Leksikon.

Klikker man sig ind på det, kommer der - når man ruller lidt ned - en alfabetisk liste frem med forskellige ord fra jødedommen, f.eks. Diaspora, Jom Kippur, Siddur, Sukkot. Klikker man ind på et af ordene, kommer der en forklaring på, hvad det betyder eller står for.

Lidt længere nede, finder man "stikordene "Vidste du ...." Her er der også mange sjove ting at læse, f.eks.

..... at jødiske bagere gjorde BIRKES populært i Danmark? Her kan man også klikke endnu en gang og få forklaringer. Spændende læsning.